

Vpliv spremembe koncentracije reaktantov na položaj ravnotežja kemijske reakcije

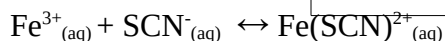
1. NALOGA:

Z današnjo vajo smo zopet napravili poskuse v zvezo s kemijskim ravnotežjem, in sicer smo jo delali z namenom, da ugotovimo vpliv spremembe koncentracije reaktantov na ravnotežje v reverzibilnih reakcijah.

2. DELO:

Imeli smo sledečo reakcijo:

želez. ioni

tiocianatni
ioni

V epruveti smo zmešali kapljico rumene 0,5 M raztopine FeCl_2 s kapljico prav tako 0,5 M brezbarvne raztopine KSCN (če bi dodali preveliko koncentracijo obeh, ne bi bilo razlike). Nastane krvavo rdeča mešanica $\text{Fe}(\text{SCN})^{2+}_{(\text{aq})}$. Nato smo dodali še 5 cm³ destilirane vode. Nastalo mešanico – raztopino smo razdelili na 4 epruvete, tako da je bila v vsaki od njih približno enaka vsebina. Ena epruveta je služila za kontrolo, v ostalih treh pa smo izvajali poskuse. Tako smo v drugo epruveto dodali kapljico 0,5 M raztopine FeCl_2 , v tretjo kapljico 0,5 M KSCN, v četrto pa nekaj kristalčkov (1/4 žličke) NH_4Cl . Vse epruvete smo nato primerjali s kontrolno in si tako zapisali spremembe.

3. MERITVE, REZULTATI:

Sprememba	Opazovanja
povečanje Fe^{3+}	bolj intenzivna rdeča barva
povečanje SCN^{-}	bolj intenzivna rdeča barva
zmanjšanje $\text{Fe}^{3+} + \text{NH}_4\text{Cl}$	bolj blede oranžna barva

Prikaz:

4. KOMENTAR:

Tudi pri tej reakciji smo imeli opravka z La Chatelierjevim principom, ki pravi: ravnotežni sistem se obnaša tako, da se izogne vplivu zunanje sile ali spremembe in sicer tako, da izenači obe strani. To se je videlo tudi pri naših poskusih, ko smo z zunanjim vplivom (spojine FeCl_3 , KSCN , $\text{NH}_4\text{Cl}_{(s)}$) vplivali na reakcijo – sistem se je odzval s spremembo barve.

Konstanta našega ravnotežja je bila:

$$K_C = \frac{[\text{Fe}(\text{SCN})^{2+}]}{[\text{Fe}^{3+}][\text{SCN}^-]}$$

Spreminjali pa smo jo na naslednje načine:

a) povečanje konc. Fe^{3+} :

Epruveti smo dodali FeCl_2 , s čimer se je povečala konc. Fe^{3+} ionov. Sistem je skušal izničiti zunanji vpliv. Glede na konstanto bi pričakovali, da se le-ta zmanjša (saj se poveča imenovalec), a ker delo poteka pri stalni temperaturi (torej ni nobenega drugega reaktorja, ki bi lahko vplival na konstanto), vemo, da mora ostati enaka – torej se mora povečati tudi števec. Zato je ravnotežje pomaknjeno v smeri reaktantov – od tod torej bolj intenzivna barva.

b) povečanje konc. SCN^- :

Z dodatkom KSCN v tem primeru povečamo konc. SCN^- ionov. V bistvu smo s tem poskusom naredili enako kot pri prejšnjem – povečala se je intenziteta barve, iz rdeče v rdeče-vijolično. Ravnotežje se spet premakne v smeri produktov in vrednost K_C se ohrani.

c) dodatek $\text{NH}_4\text{Cl}_{(s)}$ (amonijev klorid):

V tem primeru pa smo dobili obraten rezultat – vsebina epruvete se je razbarvala, posvetlila. Fe^{3+} se veže na $\text{NH}_4\text{Cl}_{(s)}$ (nastane FeCl_4^- in Fe se ne bo več vezal na SCN) in s tem se zmanjša koncentracija Fe^{3+} ionov. Glede na K_C bi pričakovali, da se vrednost poveča (ker se zmanjša imenovalec – zmanjša se konc. Fe^{3+} ionov), vendar to ne drži, ker nimamo nobenih drugih dejavnikov, ki bi vplivali na konstanto (poskuse smo izvajali pri konstantni temp.), zato se zmanjša tudi števec – sistem se torej pomakne proti nastanku reaktantov (vrednost števca je bila večja in če želimo dobiti prvotno ravnotežje, mora iz produktov nastati ravno toliko reaktantov, da se vrednost izenači).